

Bibliotheca Lundesiana.

PHILATELIC SECTION.

vol. 99.

NORSK FRIMÆRKE-CLUB
STAVANGER

FILATELIEN

SOM

UNDERHOLDNING OG STUDIUM

AF

L. HARALD KJELLSTEDT

MEMBER OF SWEDISH FILATELIST-FORENING, ROYAL PHILATELIC SOCIETY, LONDON,
AMERICAN PHILATELIC ASSOCIATION

UDGIVET AF

SVERIGES FILATELIST-FÖRENING
STOCKHOLM

AUTORISERET NORSK ÖVERSÄTTELSE VED
NORSK FRIMÆRKE-CLUB

STAVANGER

TRYKT I A/S „VESTLANDET“ — 1908

NORSK FRIMÆRKE-CLUB
STAVANGER

FILATELIEN

SOM

UNDERHOLDNING OG STUDIUM

AF

L. HARALD KJELLSTEDT

MEDLEM AF SVERIGES FILATELIST-FÖRENING, ROYAL PHILATELIC SOCIETY, LONDON,
AMERICAN PHILATELIC ASSOCIATION

UDGIVET AF

SVERIGES FILATELIST-FÖRENING
STOCKHOLM

AUTORISERET NORSK ÖVERSÄTTELSE VED
NORSK FRIMÆRKE-CLUB

STAVANGER

TRYKT I A/S „VESTLANDET“ — 1908

Forord.

Blandt de mange Opgaver, som maa paaligge en velordnet Filatelistforening, er ogsaa den at vejlede Nybegyndere paa det filatelistiske Omraade. Længe har derfor, inden Sveriges Filatelist-Förening, det Ønske gjort sig gjældende at imødekomme Trangen til et Arbeide i denne Retning, ved Udgivelsen af en i populær Form affattet Raadgiver for Nybegyndere og mindre fremskredne Filatelister.

Gjennem vort Foreningsmedlem, den fremragende Filatelist Rektor L. Harald Kjellstedt, som herved bringes en oprigtig Tak for det nu foreliggende Arbeide: »Filatelién såsom nöje och studium«, er Foreningen blevet sat istand til at virkeliggjøre sit Ønske, om ogsaa paa dette Vis at bidrage til den svenske filatelistiske Virksomheds Fremgang, og haaber Foreningen herved, ikke blot at vinde nye Tilhængere for det filatelistiske Studium, men ogsaa endnu mere at forhøje Interessen hos dem, som allerede har begyndt at befatte sig dermed.

Stockholm i August 1907.

Sveriges Filatelist-Förening
Formanden.

Forord til den norske Udgave.

Naar »N. F. C.« ved »Sveriges Filatelist-Förening« Imødekommenhed og Velvilje er bleven sat istand til at udgive denne Brochure i norsk Oversættelse, og har paataget sig den økonomiske Risiko derved, da er det i Forvisning om, at dette lille Skrift vil være til Nytte for Filatelién i Norge.

Filatelister, ældre og yngre, der ønsker i en populær Form at erholde Oplysninger om Filatelién, dens Maal og Midler, vil gjennem dette lille Skrift faa sit Ønske opfyldt.

Man maa være opmærksom paa, at Bogen fra Forfatterens Side specielt har været rettet paa svenske Forhold, og at saaledes muligens et eller andet af Indholdet kan falde noget fremmed med norske Forhold for Øie.

Der blev imidlertid af »Sveriges Filatelist-Förening« stillet den Betingelse, at Brochurens Indhold ikke maatte forandres det mindste, og Bestyrelsen har holdt sig dette absolut efterrettelig.

Bestyrelsen haaber at dette Skrift vil gjøre sin Nytte, og bidrage til at vinde flere Tilhængere for vor Sport.

Stavanger, Haugesund, Tønsberg.

Bestyrelsen.

I.

Samlermani.

Der findes vel neppe nogen Mani eller »Kjæphest«, der er saa almindelig forekommende blandt de civiliserede Folk, som Manien for at samle visse Gjenstande. For den, som daglig er sysselsat med Studier, med Undervisning, med Forretninger eller fysisk anstrengende Virksomhed, er den Rekreation for Tanke og Sind, som Uøvelsen af en saadan Favoritsyssel medfører, ikke alene en Velsignelse men en Nødvendighed. Horace Greely sagde, at en Mand henter sin Livskraft fra sin Favoritmani, og hvis han ikke har nogen saadan, er hans Rolle i Livet snart udspillet. Smagen for at samle omfatter de mest forskjelligartede Formaal. Man finder Samlinger af Malerier, Porcelæn, Kuriositeter, Antikviteter, Møbler, Mynter, Segl, Vaaben, Spadserstokke, Tobakspiber, Etiketter, Prospektkort, Brevkort, *Frimærker* o. s. v.

Det er Manien for at samle paa Frimærker, som vi i denne lille Bog ville sysselsætte os med. Denne Mani kan spores tilbage næsten til Tiden for det første Frimærkes Udgivelse i England Aar 1840 og har siden den Tid faaet en saa enorm Udbredelse, at for Tiden snesevis af store Handelshuse og Firmaer og hundredevis af Blade og Tidsskrifter udelukkende befatte sig med Frimærkesamleres Behov og Interesser. Hvert Kulturland har, foruden et stort Antal lokale Foreninger, en national Forening, som blandt sine Medlemmer tæller de mest frem-

staaende og mest aktive af dette Lands Samlere og Fagmænd. Disse Foreninger har sine regelmæssige Sammenkomster med Foredrag, Diskussioner og Udstillinger og eie i Regelen righoldige Bibliotheker, der staaer til Medlemmernes fri Afbenyttelse. Den Literatur, som udelukkende sysselsætter sig med Emner inden Frimærkesamlingens Omraade, er saa righoldig, at et fuldstændigt Bibliothek af den Slags Literatur vil kunne gaa op til flere Tusen Bind.

Lad os finde Aarsagen til, at denne Interesse har vundet en saa universal Tilslutning.

Den passer for enhver Alder, Stilling og Virksomhed. Skoleguttens og den graahaarede Mand, Arbeideren og Fyrsten finder samme Interesse i samme Syssel og stræver til samme Maal, Forøgelse af sin Samling, efter hver og ens Raad, Tilbøielighed og Anledning. Skoleguttens Samling med nogle Hundrede Exemplarer bereder ham fuldstændig den samme Glæde, som den føler, hvis Samling fylder Bind efter Bind.

Den er en Adspredelse, der er uden Lige, i sin Evne til at lede til og vække Sans for et systematisk Studium, i at bibringe historiske og geografiske Kundskaber, i at udvikle Farvesansen og den kunstneriske Smag samt i at bibringe og nødvendiggjøre en Vane til Omhyggelighed og Orden.

Den udgjør en Kapitaldannelse, liden eller stor, der efter Aars Forløb sjelden viser Tab, men ofte betydelig Gevinst, hvis den er bleven klogt og forsigtigt placeret.

Den er for Invaliden og den Ensomme en aldrig udtørrende Kilde til Glæde og Tidsfordriv.

Den drager sine Dyrkere bort fra mange andre saakaldte Glæder, hvis Nydelse vil levne en bitter Eftersmag og giver mange Hjem eller enslige Hybler en Tiltrækningskraft, som de tidligere ikke havde.

Den byder et Felt saa vidtstrakt, at for den, som specielt elsker at forene dybtgaaende Studier med sine Adspredelser, skjænker den Anledninger til de mest omfattende eller de mest detaljerede Undersøgelser og Forskningsstudier.

Hvilken anden Interesse eier denne Elasticitet, der kan føie sig efter alle Grader af Smag og Tilbøielighed fra det mest overfladiske til det grundigste, for alle Samfundsklasser, Aldre, Kjøen, Omstændigheder og Forholde?

II.

Hvad indeholder Ordet *Filateli*?

Lige til Begyndelsen af 1860-aarene betød Samling af Frimærker i de fleste Tilfælde en Opdyngen af alt, ligt og uligt, som kunde skrubes sammen af dette Material. Mange brugte dem til at tapetsere Værelser med, til dekorative Formaal o. s. v. En saadan Maade at samle paa var naturligvis meningsløs og unyttig og uværdig som Adspredelse for en tænkende Person. Det stadig voxende Samlingsmaterial gjorde tilsidst en Klassificering af det nødvendig, og denne ledte Opmerksomheden hen paa Detaljer og Egenheder ved Materialet, hvis Oprindelse man maatte finde, i og for en kronologisk Ordning Vedkommende. Hermed var Frimærkesamlingen ført ind paa en Bane, hvis verdensomfattende Udstrækning ingen dengang anede. Det var, efter at Samlingen var blevet et Studium, at det fik sit nu almindeligt anvendte Navn *Filateli*. Dette Navn blev foreslaet af en fransk Samler, Monsieur *Herpin* i Paris, og skriver sig fra det græske Ord *philos*, synes om og *atelia*, befriet fra Beskatning. Ligesom Frimærket paa et Brev befrir

dette for videre Beskatning, er det symbolsk for Betydningen af Ordet *atelia*, og derfor er den oprindelige Betydning af Navnet Filateli — at synes om Frimærker. I de senere Tider er Ordet blevet mere og mere identificeret med Studiet af Frimærker, og den, som nu for Tiden kun samler uden Klassificering, kan ikke godt kaldes Filatelist. »*The Standard Dictionnary*«, De forenede Staters moderneste og mest ansete Lexikon i det engelske Sprog, har som Forklaring paa Ordet Filateli: »*Studium og Samling af Frimærker, der er udgivne af offentlig Myndighed for at betegne en forud gjort Betaling eller Frihed for videre Beskatning.*« I Sverige har man givet Samlingsmaterialet eller Frimærkerne Navnet *Filatelistika*. Noget modsvarende Ord findes ikke i det engelske Sprog.

Filatelien har, som et Studium eller en sekundær Videnskab, stadig vundet større og større Anerkjendelse i Aarenes Løb. De storartede Samlinger, som Englands, Tysklands og De forenede Staters Regjeringer har anskaffet, vedligeholder og stadig forøger, er et talende Bevis for Filateliens kulturhistoriske Interesse. Mange lever endnu i den Tro, at Samlen af Frimærker kun er et Liebhaberi, som drives under den første Skoletid. Dette er delvis sandt, thi de fleste af Nutidens mest fremragende Filatelister har begyndt sin Samling i sine tidlige Ungdomsaar, men Filatelien udøver en eiendommelig Dragingskraft paa sine Tilhængere, og man kan med det store Flertal som Exempel sige, at den, som en Gang er bleven Filatelist, ogsaa vedbliver at være dette.

I ethvert Land finder man høitstaaende og fremragende Mænd, som har en levende og aktiv Interesse for den filatelistiske Virksomhed. H. K. H. Prins Gustaf Adolf samt H. K. H. Prinsen af Wales er Æresmedlemmer af »*Sveriges Filatelist-Förening*«, den sidstnævnte er

tillige aktiv Præsident for Londons kongelige Filatelistforening (Royal Philatelic Society); Videnskabsmænd, Læger, Militære, Embedsmænd, Forretningsmænd i alle Brancher og Lærere, alle finder man repræsenterede i de filatelistiske Foreningers Ruller, og den Tid er forlænge siden forbi, da ældre Folk foretrak at samle i Smug, og da Filatelisten ansaa det for nødvendigt at fremkomme med Undskyldninger for sin Tilværelse.

III.

Filatelistika.

Frimærker forekommer enten ubenyttede eller benyttede. I det sidste Tilfælde har de fuldført sin Opgave, at betale for et Brevs eller en Forsendelses Befordring, og er da overstemplede med Postexpeditionens Stempel. Fra et ikke filatelistisk Synspunkt har jo naturligvis et ubenyttet Frimærke den Værdi, som findes angivet paa det, medens et benyttet jo maa ansees for at være værdiløst. Indenfor de filatelistiske Kredse er Forholdet helt anderledes. Ligesom Statens Betalingsgaranti paa en Papirseddel giver denne dens Værdi, saaledes beror et benyttet eller ubenyttet Frimærkes Værdi paa dets Sjældenhed. Et i god Stand værende benyttet Frimærkes Sjældenhed eller Raritet er en Garanti for en vis Værdi, saalænge der findes et Marked for den Vare, som Frimærker repræsenterer. Et ubenyttet Frimærke har jo selv for en Filatelist den Værdi, som findes angivet paa det, men hvis det dertil er sjældent forekommende, forhøies dets Værdi i Forhold til dets Raritet. Et Frimærkes Sjældenhed eller Raritet beror først og fremst paa Antallet af Exemplarer, hvori det er bleven trykt. Hvis der kun

trykkes et Oplag paa 5000 af et Mærke, har dette Mærke sædvanligvis den dobbelte Værdi mod et andet, hvoraf der kanske bliver trykt 10000. For at illustrere hvilken Værdi Frimærker kunne repræsentere, vil vi anføre de to første Mærker paa en Penny og to Pence, som blev udfærdiget paa Øen Mauritius Aar 1847 (Fig. 1). Disse Mærker tryktes i et Oplag af 500 for hvert, og dog har man, mens dette skrives, ikke Kjendskab til mere end 24 Exemplarer. I Begyndelsen af Aaret 1870 stod de i en Pris af 72 Kr. pr. Stykke. 1896 solgtes et Par af

Fig. 1.

dem for 30,240 Kr. og kort Tid efter, ved Salget af en stor fransk Samling, solgtes et andet Par for 34,560 Kr. To brugte Exemplarer af En Penny Mærket solgtes til sammen Aar 1898 for 32,400 Kr. Aar 1891 købte en tysk Handelsmand et af disse Mærker for 27,000 Kr. og tilbyttede sig siden for dette Mærke sjeldne Dubletter fra det tyske Postvæsens Samling, vurderede til 33,300 Kr. Aar 1903 fandt en Skolegut i Bordeaux, Frankrig, en Konvolut med to af disse Mærker, der siden solgtes for

43,200 Kr. Et ubenyttet Exemplar opdagedes 1903 i England i en Skoleguts Samling, som i mange Aar havde ligget bortgjemt. Denne Samling solgtes 1905 ved Auktion og blev tilslaaet Prinsen af Wales for en Pris af 26,100 Kr.

Denne lille Værdistatistik kan give et Indblik i hvad man er villig til at betale for Frimærker, naar disse slumper til at være af en sjelden Sort. Naar det gjælder en ordnet Frimærkesamling, er de almindeligste Mærker lige saa nødvendige som de store Rariteter, og for filatelistiske Studier byder de et lige saa interessant og skiftende Material, og hvad som er langt bedre — et Material, som kan anskaffes af hvem som helst.

Hvert frimærkeudgivende Land har sine mer eller mindre sjældent forekommende Rariteter, som, naar de findes og frembydes tilsalgs, betinge høie Priser. Sveriges største Raritet er et 20-Øres Mærke af 1872—78 Aars Oplag, paa hvilket der forekommer et Feiltryk, saa at Inskriptionen under Tallene lyder »TRETIO ØRE« istedenfor »TJUGO« (Fig. 2). Man kan let forstaa,

Fig. 2.

hvilket stort Antal værdifulde Filatelistika der er gaaet tabt tillige med den tilsvarende Pengeværdi, ved at gammel, opbevaret Korrespondance er bleven brændt eller ødelagt af Personer, der i Frimærker kun ser smaa værdiløse Papirlapper, som ikke engang fortjener den flygtigste Opmerksomhed.

IV.

At samle og Samlingen.

I mange Hjem finder man en Cigarkasse eller Papæske, som af et eller andet Medlem af Familien en Gang

i Tiden har været anvendt som Opbevaringssted for Frimærker, der saaledes, mer eller mindre hensigtsløst, er blevne opbevarede. Kan man finde frem en saadan »Skat«, udgjør den et ypperligt Material til Begyndelse af en Samling. Læg tilside alle de Mærker, som paa noget Vis er beskadigede, smudsige eller saa sterkt overstemplede, at Tegningen eller Værdiangivelsen derved er bleven utydelig. Sorter de i god Stand værende Frimærker efter de Lande, hvorfra de skriver sig og hvert Lands Mærker efter de forskellige, paa Mærkerne angivne Værdier. Af hver Værdi bør saa vælges det vakreste Exemplar og fra hvert Exemplar maa alt det Papir, som klæber ved dets Bagside, omhyggeligt bortfjernes. Hermed maa der iagttages Forsigtighed, isærdeleshed da der findes Frimærker, der er trykte med flygtige Anilinfarver, som opløses i Vand. Dette er Tilfældet med adskillige af Ruslands, Englands og de engelske Koloniers Mærker. Forfatteren pleier at placere Mærkerne med deres Fremside ned paa en godt rensset Glasskive og over Bagsiden lægge et i Vand neddyppet, rent, hvidt Trækpapir, fra hvilket alt overflødigt Vand først har faaet afrinde. Efter en kort Stund har Fugtigheden gennemtrængt Papiret paa Mærkernes Bagsider, hvorefter det med Lethed og uden Skade for Mærkerne kan borttages. Paa ubenyttede Mærker bør altid Gummien paa Bagsiden bevares, thi et ubenyttet Mærke med Gummi har altid mere Værdi end et, som mangler denne.

Hvis ingen Frimærker er forhaanden til at begynde en Samling med, kan et tilstrækkeligt Antal kjøbes for en ringe Pris hos den første den bedste Frimærkehandler. De Handlende har vanligvis tilsalgs Pakker, der indeholder et mindre eller større Antal forskellige Mærker til varierende Priser. Saaledes er Prisen for en Pakke,

indeholdende 200 forskellige, i god Stand værende Mærker, omtrent 1 Krone, 500 koster omtrent 4 Kroner og 1000 forskellige Mærker bør ikke overstige 15 Kroner.

Naar Materialet til en Samlings Begyndelse findes forhaanden, gjælder det at anskaffe et Album til at placere dem i.

Et stort Antal forskellige Albums forekommer paa Markedet, udgivne af inden- og udenlandske Forlæggere, varierende i Pris efter deres Fuldstændighed, fra 1 Krone til 15 Kroner og derover. Disse Albums er i Almindelighed illustrerede med forskellige Frimærketyper til Veiledning for Mærkernes Placering.

Ved Valget af et Album bør Nybegynderen nøie overveie, hvor store hans Resurser er for Samlingens Forøgelse, og hvor megen Tid, Omtanke og Interesse han tror at kunne ofre paa sit nye Liebhaberi. Et lidet, ufuldstændigt Album, som hastigt fyldes og derved bliver aldeles utilstrækkeligt, bør undgaaes. Middelveien er nok den bedste i dette Tilfælde og for at finde den, kan man jo fremlægge sine filatelistiske Fremtidsplaner for den uundgaaelige men hjælpsomme Frimærkehandler eller for en allerede etableret Filatelist blandt sine Bekjendte. Her er det Grund til at nævne, at hvis man agter at henvende sig til en Frimærkehandler for filatelistiske Transaktioner, bør man altid vælge et *velkjendt* Firma, som har et Navn for Redelighed og Imødekommenhed at opretholde.

I Frimærkesamlingens Vaarperiode var det almindeligt at fæste Frimærkerne i Albummet ved at bestryge deres Bagsider med Gummi og saa sætte dem fast paa samme solide Maade, som man sætter et Frimærke paa en Brevkonvolut. Forf. saa nyligt en mindre Samling fra Sverige, i hvilken et stort Antal af Mærkerne var

fæstet paa sine Pladser ved Hjælp af Segllak! Denslags Methoder har ødelagt store Antal af ofte værdifulde Mærker, og hvis en saadan Samling skulde udbydes tilsalgs, vilde den kun komme til at indbringe en Brøkdæl af hvad den ellers kunde være værd. Nu for Tiden og siden lang Tid tilbage anvendes udelukkende til Fæstning af Frimærker de saakaldte »Fastsættere« (Fig 3). Disse

Naturlig Størrelse.

Fig. 3.

er af meget tyndt men sterkt Papir, af rektangulær Form og med den ene Side bestrøgen med rent, farveløst Gummi arabicum. De er at faa kjøbt hos alle Frimærkehandlere, og Prisen paa 1000 Fastsættere af prima Kvalitet bør ikke overstige 50 Øre. Man ser saaledes, at det ikke engang lønner sig at gjøre dem selv. Hvilken Vægt, der lægges paa Fastsætternes Kvalitet, saa Forf. i et større Frimærkefirmas Annoncer. Firmaet ønskede at kjøbe en Samling paa 10 Tusen Mærker og stipulerede, at hvert Anbud maatte ledsages af en Opgave over hvad Slags Fastsættere, der var anvendt i Samlingen.

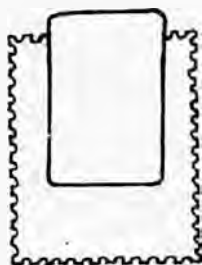

Fig. 4.

Naar man har fundet den, for et Mærke i Albummet bestemte Plads, tar man en Fastsætter og fukter Gummien til Halvdelen af Fastsætternes Længde. Denne fugtede Del fæstes ved Frimærkets Bagside i Midten af Mærkets øvre Kant. saa at den ikke fugtede Halvdel af Fastsætteren er udenfor Mærkekanten (Fig. 4). Naar dette er gjort brettes Fastsætteren tilbage, saa at Kanten af Bretten er i Linie med det yderste af Frimærkets Tagger (Fig. 5). Den tilbagebrettede Del af Fastsætteren fugtes derefter, og Frimærket fæstes ved Hjælp af den i Albummet. Ved

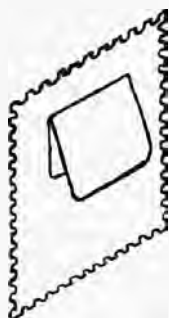

Fig. 5.

Fastsættelsen bør man nøie iagttage at Frimærket bliver anbragt i Midten af den Rude, som udgjør dets Plads, saa der bliver Marginaler af lige Bredde rundt omkring Mærket.

Naar Mærkerne er sat fast paa denne Maade, kan man med Lethed undersøge deres Bagsider, hvilket ofte er af stor Vigtighed ved Studiet af Filatelistika; desuden kan de da let udtages igjen af Albummet ved at fugte den til Albumsiden fastklæbende Del af Fastsætterten.

Naar ubenyttede Mærker, der har Gummi paa Bagsiderne, skal opklæbes, bør Forsigtighed iagttages ved Fugtningen, for at ikke nogen Del af selve Mærket skal lime sig fast til Albumbladet. Man maa altid huske paa, at den Stand, i hvilken Frimærkerne befinde sig, er af den aller største Indflydelse for Samlingens Værdi, hvorfor den yderste Renslighed, Nøiagtighed og Omsorgsfuldhed er en absolut Nødvendighed. Mange erfarne Samlere rører ikke Mærkerne med Fingrene, men holder dem under Opklæbningen fast ved Hjælp af en hertil særskilt konstrueret Pincet. Førend derfor Nybegynderen foretager Opklæbningen i sit Album, bør han derfor først øve sig paa nogle værdiløse Dubletter, indtil han faar det nødvendige Haandlag.

V.

Studiet af Filatelistika.

Materialets kronologisk følgerigtige Ordning i Samlingen nødvendiggjør et systematisk Studium af dette.

Et nogenlunde fuldstændigt Album indeholder som Regel Anvisninger og Illustrationer, der giver Nybegynderen den tilstrækkelige Veiledning. Skulle man støde paa et Mærke, hvis rette Plads ikke kan findes, kan man ganske simpelt lægge det tilside, indtil man kan faa raadføre sig med en eller anden mere erfaren Samler. Den, som har besluttet sig til ved Udøvelse af Filatelistika at finde et interessant Studium og en klog Kapitalindsætning, foruden den Glæde og Adspredelse som selve Samlingen skjænker, bør snarest muligt anskaffe sig en af de store, fuldstændige Frimærkekataloger. En saadan Katalog er lige saa uundværlig ved filatelistiske Studier som en Flora ved Studiet af Botanik. Den indeholder, som man t. Ex. kan læse paa Titelbladet af den amerikanske Katalog: »Udgivelsesdatum, Farve, Form og Værdi for hvert Frimærke, som er udgivet af Verdens Postverk med Illustration af næsten alle Mærker.« Ulykkeligvis findes der ikke nogen saadan Katalog udgivet paa det svenske Sprog, og derfor nødes man til at finde sig tilrette med en af dem som udgives i Tyskland, England, De forenede Stater eller Frankrig. Skjønt disse Kataloger repræsenterer et enormt Arbeide, koster de gennemsnitligt kun omkring 3 Kr. for hver. Den i Sverige almindeligst brugte Katalog er den, som udgives af Gebrüder Senf i Leipzig. Hver større Frimærkehandler har ialmindelighed en eller flere af disse Kataloger tilsalgs.

Til Veiledning for Nybegyndere anfører vi her en Liste paa Inskriptioner, der forekommer paa en Del Mærker, paa hvilke Landets Navn ikke er angivet:

AMTLICHER VERKEHR paa Würtembergs Tjenestefrimærker.

A PERCEVOIR paa Portomærker (at betale) fra Belgien, Frankrig og Ægypten.

- A PAYER paa Portomærker (at betale) fra Belgien,
Frankrig og Ægypten.
- COMMUNICACIONES paa Spaniens.
- CORREOS paa Kubanske Mærker indtil 1870.
- CORREOS Y TELEGRAFOS paa Spanien 1879—1882.
- CPENJA paa Serbiens.
- ΕΛΛ ΓΡΑΜΜ paa Grækenlands.
- ΕΝΑΠΙΟΜΟΝ ΓΡΑΜΜΑ ΤΟΕΗΜΟΝ paa Grækenlands
Portomærker (at betale).
- ESCUELAS paa Venezuelas.
- Paa *Braziliens* angives Værdien ved Tal uden nogen
Inskription.
- FRANCO BOLLO POSTALE paa Italiens. Kirkestatens
og de gamle italienske Staters.
- H. R. Z. G. L. paa Schlesvig-Holsteins.
- НОЧТОБАВ МАРКА paa Ruslands.
- IMPUESTO DE GUERRA paa spanske Krigsskatte-
mærker.
- KAIS. KÖN. ZEITUNGS paa østeriske Tidsskriftsmærker.
- K. K. POST STEMPEL (og Værdien i Kreuzer) paa
Østerigs.
- K. K. POST STEMPEL (og Værdien i Cents eller Soldi)
paa Det østerrigske Italiens
- MAGYAR KIR POSTA paa Ungarns.
- PACCHI POSTALE paa italienske Pakkepostmærker.
- POSTAGE paa Englands fra 1840—1883.
- POSTAGE AND INLAND REVENUE paa Englands
efter 1883.
- POSTAGE DUE paa De forenede Staters Portomærker
(at betale).
- POSTES over Kongens Billede paa Belgiens.
- POSTE ESTENSI paa Modenas.
- POST ZEGEL paa Hollands 1852 og 1864.

REPUBLICA ORIENTAL paa Uruguays.

REICHSPPOST paa Tysklands.

SEGNA TASSA paa Italiens Portomærker (at betale).

TAXA DE PLATA paa Rumæniens Portomærker (at betale).

TE BETALEN paa Hollands og dets Koloniers Portomærker (at betale).

ULTRAMAR paa Kubas og Porto Ricos.

— 17 —

Ved det mere fremskredne Studium af Frimærker maa man fæste Opmærksomheden paa det Papir, paa hvilket et Mærke er trykt, Papirets Kvalitet med Hensyn til Arten af dets Tilvirkning, de i Papiret mulig forekommende Vandmærker, de forskjellige Arter af Roulettering og Perforering (eller Taggning), som er anvendt for at kunne løse Mærkerne fra hverandre, Tegningen og Methoden for deres Gjengivelse i Tryk (Gravyr, Lithografi, Typografi etc.). Trykningens Farvenuancer og endelig Kvaliteten af og Farven paa den Gummi, som er brugt til at klæbe Mærket til Konvolutten. Flere af disse Detaljer kunne synes aldeles overflødige, og dog er de ofte af den største Vigtighed ved Bestemmelsen af et Mærkes Udgivningsaar og dets Sjældenhed med dertil svarende Præisværdi. Som en Illustration af dette Forhold kunne vi eksempelvis anføre det svenske Mærke paa en Riksdaler af 1872—1878 Emissionerne. Dette Mærke (ubenyttet) med en Tagning som tæller 14 Tagger paa 2 Cm. er i Katalogerne vurderet til 15 Mark. Det samme Mærke med 13 Tagger paa 2 cm. er vurderet til 100 Mark (Fig. 6).

Fig. 6.

Et Frimærke fra Det gode Haabs Forbjergs Emission for Aar 1853, trykt paa Papir af blaaagtig Farve, er vurderet til 50 Mark. Samme mærke, trykt et senere Aar paa hvidt Papir, har en Katalogværdi af 20 Mark (Fig. 7).

Et lithograferet 20 centavos Frimærke fra Guatemalas Emission af 1886 har mere end den dobbelte Værdi end det samme Mærke, som udkom det følgende Aar, men da udført i Gravyr (Fig. 8).

Naar der er skeet en Feil ved Trykningen af et

Mærke, og denne, som det sædvanlig sker, er bleven rettet efter at forholdsvis faa Exemplarer er kommen

paa Markedet, saa betinger naturligvis de Mærker, der har en saadan Feil, langt høiere Priser end de feilfrie Exemplarer. Som et Exempel kunne vi nævne det De forenede Staters

Fig. 7.

Mærke af 1869 Aars Emission, der almindelig gaar under Navnen »Kolumbus' Landstigning« (Fig. 9). Paa dette

Fig. 8.

Mærke kom man under Trykningen til ved en Feiltagelse at vende op og ned paa den med blaa Farve trykte centrale Del af Mærket, og medens de feilfrie Exemplarer i brugt Stand vurderes til 6 Kr. pr. Stykke, ansees et Mærke, hvor Billedet er vendt op ned, at være værd 800 Kr.

I De engelske Koloniers Mærker foraarsager ulige Vandstempler i Papiret, hvorpaa Fri-mærkerne er trykte, meget varierende Priser paa ellers aldeles lige Mærker. Saaledes er Jamaicas gulbrune 4

Fig. 9.

Pence-Mærke af Emissionen 1871 trykt paa Papir med Vandstempel a (Fig 10) værd 20 Kr., medens det samme Mærke, med samme Farve, trykt 1883 paa Papir med Vandstempel b, kun vurderes til 60 Øre.

Paa mange Mærker er Vandstemplerne næsten ikke synlige, men de træder meget tydelig frem, hvis man lægger Mærket

paa et Stykke glat, sort Voxdug med Mærkets trykte Side ned og slaar nogle Draaber Benzin paa dets Bagside. Nuværende svenske Frimærker har som Vandmærke en Krone.

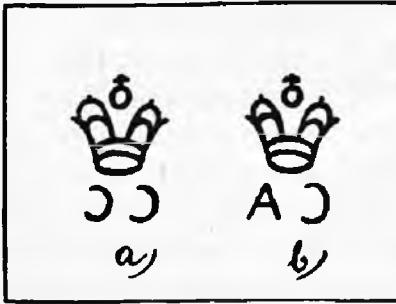

Fig. 10.

Farvenuancerne spiller ogsaa sin Rolle ved Bestemmelsen af et Mærkes Raritet og Værdi. Saaledes er det mørkegrønne 10 Cents Mærke af De forenede Staters 1857—60 Aars Emission værd 10 Kr., medens det samme Mærke i gulgrøn Farve betinger en Pris af 30 Kroner, ubrugt.

Det her anførte er skikket til at bibringe en Idé, om hvilket vidtstrakt Felt for Observation og Studium Filateliens byder den, som har Lyst til at søge noget mere end et blot Tidsfordriv i dens Udøvelse. Dette bør dog ei skræmme den, som hverken har Lyst eller Anledning til at begive sig ud paa Filateliens Dybder, thi vi kunne med temmelig Vished sige, at det store Flertal af Samlere ingen Opmærksomhed fæster ved Vandstempler, Perforering eller Gummi, men blot tar Hensyn til Typer og Værdi og uden at dublikere Merker, som er aldeles lige af Udseende, om de end er udgivne paa forskjellige Tidspunkter. Som forud paapeget, kan hver og en ved Studiet af Filatelistika følge sin egen Smag, Raad og Tid. Det er denne absolutte individuelle Frihed, som er forenet med Filateliens Udøvelse, som udgjør en af dens mest tiltrækkende Egenskaber. Filatelister respekterer altid hverandres Stræven og Arbeide, selv om de tilfældigvis arbeider paa ulige Virksomhedsomraader.

VI.

Generalisme og Specialisme.

Den filatelistiske Verden er delt i tvende store Leire, Generalsamlere og Specialister. Generalsamler kaldes den, som enten samler paa alle Landes Mærker eller paa en større Gruppe af Landes, saasom Europas eller Englands og dets Koloniers etc. En Specialist derimod vælger et bestemt Lands, eller en mindre Gruppe af Landes Mærker, som f. Ex. Sveriges eller Norges og Danmarks, til sit Virkefelt, og samler da alle mulige Variationer af dette Lands eller disse Landes Mærker med Hensyn til forskjellige Papirsorter, Farvenuancer, Vandmærker, Perforering og andre mulig forekommende, oftest yderst ubetydelige, Forskjelligheder. Skjønt Specialisme i mange Tilfælder har været altfor vidt drevet, har den gjort Filateliens uvurderlige Tjenester ved de yderst grundige Studier, som den nødvendiggjør. Det allerbedste af den filatelistiske Faglitteratur og af sagkyndige Specialopsatser i den filatelistiske Presse har flydt fra fremragende Specialisters Penne.

For den filatelistiske Nybegynder findes der efter min Mening kun en Vei, han bør følge, og det er Generalismens. Ved at samle paa alle Landes Frimærker vindes en Almendannelse paa Filateliens Omraade, som hverken Specialisten eller Generalsamleren godt kan være foruden. Efter en længere Tids Erfaring, og naar Samlingen er begyndt at vokse til, kan Generalsamleren naar som helst vælge et eller andet særskilt Land og begynde at specialicere inden dette. Det er forbundet med betydelig større Bekostning og Arbeide at gaa over fra Specialisme til Generalisme.

En fremragende engelsk Autoritet har sagt, at Generalsamleren har den *største Fornøjelse* af Filateli, medens Specialisten har den *største Fordel* af den. Man maa dog ikke tro, at det kun er Nybegynderen eller de mindre dybtgaaende Filatelister, som helliger sig til Generalsamlingen. Af 14 notabelt store Samlinger, som af sine Eiere solgtes i Tiden fra 1876 til 1900, var 10 Generalsamlinger og 4 Specialsamlinger. Den Samling, som indbragte sin Eier den høieste Sum, var en Generalsamling, der tilhørte Amerikaneren *F. W. Ayer*. Denne Samling solgtes Aar 1897 i forskjellige Afdelinger for et Totalbeløb af 810,000 Kroner.

For den, som eier Kapital og sidder inde med en *grundig* filatelistisk Viden, byder Filateli et lokkende Felt for Spekulation, og da er det nok troligt, at en større og fuldstændigere Specialsamling hurtigere tiltager i Værdi og lettere finder Kjøbere, end en Generalsamling af samme Alder og repræsenterende det samme Kapitalindskud.

Der gives mange, som uden Interesse for Filateli, bare samler i Bunke paa de almindeligst forekommende Frimærker uden Forskjel eller Sortering og tror at de om nogle Aar skulle komme til at representere en vis Værdi, som staar i direkte Proportion til Samlerens mer eller mindre liflige Illusioner. Den Slags Samlere ønske vi at oplyse om, at de forregner sig og kun bereder sig spilt Møie og Arbeide. De Frimærker, som sendes paa Markedet i Millioner efter Millioner og anvendes ved en Nations daglige Korrespondance, repræsenterer ingen Værdi og sælges og kjøbes i kilogramvis for en Spotpris, hvis nogen Kjøber findes. Der findes Frimærker, som er udgivne og benyttede Aar 1841, men som desuagtet kun er værd nogle Øre pr. Dusin.

Det er Filateliens, som har givet Frimærkerne deres Værdi og skabt de store Rariteterne, og uden filatelistiske Kundskaber kunne disse Værdier ikke forstaaes eller tilgodegjøres.

Inden vi afslutte dette Kapitel, ønske vi at paapege det ufornuftige i at planlægge sit filatelistiske Arbejde vidløftigere, end ens Midler tillade. Kan man kun undvære 25 Øre om Ugen til Samlingens Forøgelse, saa bør ikke dette Beløb overskrides. Ugerne er mange, og lidt efter lidt vil der fremkomme et Resultat, som man kan føle sig stolt over. Mange af de almindelige, og undertiden ogsaa af de sjeldnere, Mærker kunne faaes gratis ved at gennemlede gamle Brevskaber, ved Venners Bistand o. s. v. Gjør man den filatelistiske Udøvelse økonomisk betyngende, bør man heller være den foruden, thi da udvisker man Glæden og dræber Lyst og Interesse. Den, som samler over sine Midler og sætter sig i Gjæld for at tilfredsstille en usikker og kortvarig Enthusiasme, tvinges snart til at bortkaste sine erhvervede Skatte for Spotpris.

VII.

Filatelistisk Literatur.

Den filatelistisk Interesserede, det maa nu være for Fornøielsens eller for Studiets Skyld, bør snarest muligt abonnere paa et vel redigeret filatelistisk Tidsskrift. Et saadant Organ diskuterer Dagens Spørgsmaal af Interesse for Samleren og indeholder ofte ledende og oplysende Artikler, der er af største Værd ved det filatelistiske Studium. Henvisninger til forestaaende Prisstigninger, illustrerede Oplysninger over nyudkomne Mærker,

Literaturrevuer, Advarsler mod Bedragerier og Afsløringer af saadanne, gjør Subskription paa et saadant Organ til en Nødvendighed, som man ikke har *Raad* til at undvære. Annonceafdelingen er desuden til særdeles stor Nytte for at kunne gjøre kloge og prisbillige Indkjøb. Den filatelistiske Presse er verdensomfattende i sin Virksomhed. England har et filatelistisk Ugeblad og De forenede Stater fem. Det største Antal Tidsskrifter er maanedlige. Sverige er særlig godt repræsenteret af Svensk Filatelistisk Tidsskrift, der udgives i Stockholm af »Sveriges Filatelist-Förening«. Den letteste og billigste Maade at faa Adgang til den nødvendige filatelistiske Literatur er at melde sig ind i en Forening som den nys nævnte, forsaavidt man da har naaet Myndighedsalderen. Denne Forening tæller blandt sine Medlemmer de mest fremragende filatelistiske Samlere, Forskeré og Rigmænd, som Sverige eier og har Forbindelser, der strækker sig til alle større Kulturlande.

Det er saadanne Foreninger og deres filatelistisk fostrende Virksomhed, vi har at takke for en Presse, hvis Frembringelser har vundet en saadan Udbredelse og en Literatur, saa righoldig, at de har stillet Filatelién paa et næsten videnskabeligt Standpunkt. En Samlermani, en Adspredelse og et Studium for Fornøielsens Skyld, som siden Midten af foregaaende Sekel bestandig har gaaet fremad, bestandig har udviklet sig og bestandig vundet nye Tilhængere, som eier sin egen distinkte Presse og Literatur og verdenskjendte Handelshuse, har bevist sin Berettigelse paa en Maade, som ingen anden Samlermani. Mand og Kvinde, Ungdom og Alderdom, den Fattige og Millionæren, Arbeideren og Fyrsten, alle mødes de i gjensidig Forstaaelse paa Filateliens Virksomhedsfelt. De dele med hverandre den samme Glæde, det samme Studium, og det samme Arbeide.
